

سنجش و ارزشیابی

نفیسه حیدری نژاد
کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی و
معاون آموزش و پرورش بخش فشافویه، استان تهران

تکنیک‌هایی برای سنجش در آموزش معکوس

چکیده

امروزه آموزش معکوس در سراسر دنیا در حال رشد و استقبال است. تمام مدرسانی که در سراسر جهان از رویکرد آموزش معکوس بهره می‌برند، آن را تحولی شگرف در شیوه آموزش می‌دانند که ضمن کم کردن زمان آموزش، برآیند و نتیجه بهتری دارد (حیدری، معدولی بهبهانی، ۱۳۹۶). رویکرد آموزش معکوس شامل سه مرحله طراحی، اجرا و ارزشیابی است. سنجش و ارزشیابی در این رویکرد از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. در ادامه، نگارنده اهمیت و انواع سنجش در رویکرد آموزش معکوس را شرح می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: آموزش معکوس، سنجش یادگیری

مقدمه

رویکرد یادگیری معکوس با محول کردن تکالیف خواندنی و مشاهده ویدیوهای ضبط‌شده و تمرین موضوعات پایه‌ای، خارج از کلاس، به دنبال درگیر کردن دانش‌آموزان در مهارت‌های سطح بالاتر تفکر در زمان کلاس است؛ به گونه‌ای که با چالش‌هایی که معلم در طول کلاس، مطرح می‌کند به گسترش کار مشارکتی برای حل مسائل، کشف مفاهیم در عمق بیشتر یا علاقه‌های شخصی و توسعه تکالیف معتبر پرداخته شود. زمانی که دانش‌آموزان موضوعات را تماشا کردند، از آن‌ها انتظار می‌رود در جلسه بعدی در طول کلاس با هم‌فکری همتایان و معلم، تکالیفشان را کامل کنند و در رابطه با موضوع بحث کنند و هر بدفهمی در رابطه با محتوا را برطرف کنند و در نتیجه مفاهیم آموخته‌شده از ویدیوها را گسترش دهند (ساندرز، ۲۰۱۴).

انواع سنجش در کلاس معکوس

در کلاس معکوس، زمان کلاس صرف فعالیت‌های یادگیری و ارزشیابی‌های فعال همچون تمرین‌ها و ارزشیابی فردی، تمرین و ارزشیابی در گروه‌های کوچک، بحث و مطالعات موردی و تعامل چهره‌به‌چهره دانش‌آموزان با همتایان می‌شود. معلم فرصت بیشتری دارد به دانش‌آموزان بازخورد فوری بدهد و با ثبت بازخورد از فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان، عملکردهای رفتاری آن‌ها را ارزشیابی کند (مک‌دونالد اسمیت، ۲۰۱۳؛ اسکوارتز ۲۰۱۴). معلم در کلاس درس به‌طور مستقیم به رفع اشکال، بررسی پروژه‌ها، تکالیف و فعالیت‌های آزمایشگاهی می‌پردازد، دانش‌آموزان مستعد را به چالش می‌کشد و به دانش‌آموزان ضعیف‌تر که به کمک بیشتری نیاز دارند، بیشتر توجه می‌کند تا یادگیرندگان به‌صورت فعال ایجاد دانش کنند

و هم‌زمان دانش خود را آزمایش و ارزیابی کنند (مهرینگ، ۲۰۱۶). همچنین، معلم می‌تواند به‌صورت برخط، خارج از کلاس درس یا به‌صورت حضوری، آزمون‌های یکسان برگزار کند. ارزشیابی شاگردان از عملکرد یکدیگر نیز راه مؤثری است که می‌تواند در ارزشیابی از آن بهره‌گرفت. این کار هم‌افزایی آموخته‌های آن‌ها را آسان‌تر می‌کند. در جریان انجام تکالیف خارج از منزل، با دسترسی به اینترنت و تعامل با شاگردان، می‌توان به‌صورت گام‌به‌گام عملکرد آن‌ها را ارزشیابی کرد و بازخورد لازم را به آن‌ها داد (محمد هاشمی، ۱۳۹۷). همچنین، معلم قادر است تکالیف و ارزشیابی‌های صورت گرفته را براساس موضوع یا زمان در پوشه کار دانش‌آموزی طبقه‌بندی کند تا در زمان ارزشیابی نهایی، به‌راحتی در هر زمان و مکان به آن‌ها دسترسی داشته باشد (عزیزخانی، ۱۳۹۹).

سنجش در آموزش معکوس

از آنجا که شاگردان در شیوه معکوس در خارج از کلاس آموزش می‌بینند، یکی از روش‌های سنجش آموخته‌ها، بررسی سؤالات و مسائلی است که برای آن‌ها پیش آمده‌اند. این کار روشن می‌کند آنان چه نکاتی را آموخته‌اند و چه نکاتی هنوز برایشان سؤال است (هاشمی، ۱۳۹۷).

تکنیک‌هایی دامنظوره در آموزش معکوس برای سنجش و هم‌سطح‌شدن دانش آموزان

معلم می‌تواند برای هم‌سطح‌شدن دانش‌آموزان، همراه نمایش فیلم، سؤالاتی هم برای مرور درس مطرح کند یا از آن‌ها بخواهد درس را به‌صورت خلاصه کنفرانس دهند یا با طرح سؤالات کوتاه از آن‌ها، به‌نوعی درس را مرور کند تا دانش‌آموزانی که به هر دلیلی از جمله نبود پشتکار، رخ‌داد غیرقابل‌پیش‌بینی در خانواده، مثل داشتن مهمان یا بیماری، از پیش آماده نشده‌اند، حداقل با کلیت موضوع آشنا شوند. سپس وارد روند مشارکت و بحث‌های گروهی شوند (زین‌الدین و عطاران، ۲۰۱۷).

سنجش سطوح شناختی در آموزش معکوس

در این رویکرد آموزشی، برای سنجش دانسته‌های دانش‌آموزان، باید بر سطوح بالاتر شناختی تمرکز شود و از طرح سؤالات سطح دانشی به سمت سؤالات تحلیلی پیش رفت. زیرا سطوح پایینی حیطه شناختی، یعنی دانش و فهمیدن، در خارج از کلاس درس محقق می‌شوند و سطوح بالاتر یعنی ترکیب، تحلیل، کاربرد و ارزیابی در کلاس درس، با نقش تسهیلگری معلم صورت می‌گیرند (سی و کنری، ۲۰۱۹) و در نهایت معلم با هدایت خود سکویی کمکی برای دانش‌آموزان تشکیل می‌دهد تا به کلاسی پژوهش‌محور و خودتنظیم برسد.

توجه به سبک‌های یادگیری در سنجش معکوس

یکی دیگر از مزایای این رویکرد آموزشی، جذاب‌بودن آن برای افراد با سبک‌های گوناگون یادگیری است، زیرا آموزش معکوس فعالیت‌ها و شیوه‌های متنوعی را با سبک‌های متفاوتی همچون مشاهده ویدئوها در قبل از کلاس درس، یادگیری فعال کلاسی، شرکت در فعالیت‌های مشارکتی و تعامل با مدرس در طول فعالیت‌ها ارائه می‌دهد که علاوه بر درگیر و فعال کردن دانش‌آموزان، به درک آن‌ها از عملکرد و سبک‌های گوناگون یادگیری کمک می‌کند. به قول روهر و پاشلر (۲۰۱۲) یادگیری معکوس ظرفیت توجه به سبک‌های گوناگون یادگیری یادگیرندگان را داراست.

سنجش انگیزش و رضایت دانش‌آموزان در آموزش معکوس

رضایتمندی دانش‌آموزان در رویکرد معکوس به افزایش بازآموزی به‌صورت مشارکتی، تبادل تجربه و به‌روز شدن دانش آن‌ها منجر

می‌شود. در نتیجه، دانش‌آموزان انزوای کمتری دارند و در گروه‌های کوچک با هم کلاسی‌های خود ارتباط بیشتری برقرار می‌کنند و درباره پاسخ سؤالات بحث می‌کنند (عزیزخانی، ۱۳۹۹).

جمع‌بندی

آموزش معکوس یکی از روش‌های یادگیرنده‌محور است (ون سیکل، ۲۰۱۶). سنجش و ارزشیابی دانش‌آموزان در این روش از شیوه‌هایی نوین پیروی می‌کند که می‌توانند شامل «ارزشیابی فردی، ارزشیابی در گروه‌های کوچک، بحث و مطالعات موردی و تعامل چهره به چهره دانش‌آموزان با همتایان، بررسی سؤالات و مسائلی که برای دانش‌آموزان پیش آمده است، طرح سؤالات همراه فیلم، ارائه درس توسط دانش‌آموزان، سنجش سطوح بالاتر و توجه به تفاوت‌های فردی حین سنجش» باشد.

منابع

۱. حیدری، الهام؛ معدولی بهبهانی، ماندانا (۱۳۹۶). یادگیری معکوس. رشد آموزش فیزیک. دوره ۳۳. شماره ۳۴. بهار.
۲. عزیزخانی، فائزه (۱۳۹۹). تأثیر یادگیری معکوس بر سطوح یادگیری درس مطالعات اجتماعی و انگیزش تحصیلی پایه پنجم ابتدایی (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه علامه طباطبائی. تهران.
۳. هاشمی، محمد (۱۳۹۷). طراحی، اجرا و ارزشیابی در کلاس معکوس. رشد تکنولوژی آموزشی. دوره ۳۳. شماره ۸. اردیبهشت.
4. Sunders, J.M. (2014). The Flipped Classroom: Its Effect on Student Academic Achievement and Thinking Skills in High School Mathematics. Ph.D. Thesis, liberty University.
5. McDonald K, Smith CM (2013). The flipped classroom for professional development: part I. Benefits and strategies. The Journal of Continuing Education in Nursing 44 (10): 437-8.
6. Schwartz TA. Flipping the statistics classroom in nursing education. Journal of Nursing Education 2014; 53 (4): 199-206
7. Mehring, J. (2016). Present Research on the Flipped Classroom and Potential Tools for the EFL Classroom. Computer in the Schools, 44(1), 1-10.
8. Zainuddin, Z., & Attaran, M. (2017). Malaysian student perceptions of flipped classroom: a case study, 3297 (May). <http://doi.org/>
9. See, S., & Conry, J. (2014). Flip My Class! A faculty development demonstration of a flipped-class. Currents in Pharmacy Teaching and Learning, 6(4), 585-588
10. Rohrer D, Pashler H. Learning Styles: Where's the Evidence. Medical Education 2012; 46 (7): 634-5.
11. 123. Van Sickle, J. (2016). Discrepancies between Student Perception and Achievement of Learning Outcomes in a flipped Classroom. Journal of the scholarship of Teaching and Learning. 16, (2). 29- 38. doi: 10.14434/ josotl. v16i2.19216